

Paradise On Ice

קרנבל על הקרח

אשפי החלקה מארחים
 בשלל דמויות וצבעים, רקדנים ומוקיונים,
 קסמים עם בעלי חיים וניכורי סרטים מצויירים
 בחופע כאלט על קרח סינטיטי נייד
 בכל האולמות בארץ וראשונה בישראל
חופע מלהיב ומבדר
לכל המשפחה!

הנחות לקבוצות מאורגנות:

תל אביב
 "הדרן"
 טל 248787

חיפה
 "קופת חילה"
 טל 662244

ירושלים
 "קלטים"
 טל 240896

הופעות בחג החנוכה	
ת"א, "היכל הספורט" 7 הופעות: 28.12 יום ה' 4 אחה"צ 7.30 בערב	חיפה, "היכל הספורט" 6 הופעות: נותרו כרטיסים להופעות הכאות
כל הכרטיסים אולו 29.12 יום ו' 11 בבוקר 31.12 יום א' 4 אחה"צ 7.00 בערב	25.12 יום ב' 4 אחה"צ 26.12 יום ג' 11 בבוקר 4 אחה"צ 27.12 יום ד' 11 בבוקר 4.00 אחה"צ
1.1 יום ב' 4.00 אחה"צ 7.00 בערב	

להזמנת הופעות:
 "הפקות", ת"א, טל. 296798
 "סולן", ת"א, טל. 247257-8

שינוי תאריך: תאריך סגור: 24.12.78 טל 247257-8

כל חופע גרלו רסים ותנת:
 ופות כלי מיטה דיסנילנד- ללא ניהוץ

העין של דיזנגוף

(המשך מעמוד 35)

אשה. אף פעם לא אשכח מאורע זה, בכל ימי-חי!

פולה

נתנה סימנים

ארדה אהבה לצלם בעיקר פנים של אנשים, נופים, ובמיוחד ריקודים. לא היתה להקת-מחול בארץ שארדה לא צילמה את כל הופעותיה מבראשית. התחיל לצלם את רינה ניקובה, גרטרוד קראוס, להקת הפועל. אבל במיוחד אהב את עולם הריקודים. היה בן-בית אצל רוב הציירים הגדולים בארץ. צילם את אריאלה, בתו של הצייר ראובן רובין, ביום היוולדה וביום חתונתה. בביקוריו של מרק שגאל בארץ היה הלה מצלצל אל ארדה, והם היו נוסעים ביחד לכל מקום.

"לא היו לי בעיות להיכנס לשום מקום. כבר כשהגעתי לתל-אביב, וגדולי היישוב ראו את התמונות שלי, התחילו להזמין אותי לכל מאורע. בייחוד אהבתי לצלם אצל דוד בן-גוריון. הפגישה הראשונה איתו היתה ב-1933.

"הוא העריץ את צילומי, אבל פולה התנגדה שאצלם אהיה עם פרויקטור. צילמתי את כל הוועידות של מפא"י, של אחדות-העבודה, של מפ"ם. פולה היתה עומדת תמיד ומשגיחה, ואז כבר הספקתי להכיר אותה. כשהיא היתה נותנת לי סימן, ידעתי בדיוק מה היא רוצה. הייתי הצלם היחיד שהיא סמכה עליו."

ארדה צילמה את כל ילדיו ונכדיו של בן-גוריון. "אני זוכר כשצילמתי את הבן הראשון של גאולה", סיפר בהתרגשות. "בן-גוריון החזיק אותי על הברכיים בזמן הברית, ומרוב התרגשות הפנה את ראשו. לא היה מאורע הקשור בבן-גוריון שלא צילמתי.

בביתו של ארדה בתל-אביב מוקדשים שני חדרים לתמונות. ביניהן תמונות של בן-גוריון עם נכדתו התינוקת, גליה. "את התמונה הזאת אני מאד אוהב", גילה ארדה, "זה היה כשבן-גוריון חזר מביקורו בארצות-הברית, ועמוס בנו הגיש לו את הנכדה כשי, לשאתה בזרועותיו."

ארדה לא יכול להתמסר לצילום בהגיעו לארץ, כשגר בקיבוץ. לכן עבר לתל-אביב ב-1934, ופנה למישרד-תיווך שונים בבקשת עבודה. העבודה היחידה שהוצעה לו היתה ציחצוח-נעליים. וכימעט שהתפתה להצעה, אך ברגע האחרון הרשה לו חבר לשים את ציוד הצילום במיטתו בחוץ, וכך החל ארדה מצלם שתי תמונות תמורת שלושה גרוש, כששני הנופים העיקריים לצילומיו היו חוף-הים והמיג'רשים הפראיים שליד קולנוע מוגרבי.

החנות השכנה היתה אף היא מן הידור עות בארץ - חנות-הגלידה המפורסמת של ויטמן, הגייג'ה הפיסח שייסד את של הגלידות המפורסמת. בשנות ה-30 וה-40 נהנו בני-הארץ לאכול גלידה אצל הגייג'ה, ולהעיף מבט בחלון-הראווה של הצלם, כדי לדעת מה התרחש ומה התחדש בארץ.

המצלמה אינה

מיפלגתית

אחרי מילחמת קרש היה הרחוב שליד החנות מוצף אנשים שבאו לרד את התמונות. "צילמתי אז בכנס-השריון הגדול", סיפר ארדה, "מפקד השריון היה אז אורי בן-ארי, ואחד המפקדים היה בר-לב. זה היה כנס גדול בבירר חמה, ואני זוכר שפיתאום, בצהריים, היתה סופת-חול והכל החשיך. השמיים היו אדום מים. אז נזכרתי בחושך-מצריים המתואר בתנ"ך. את כל הצילומים עשיתי אז עם פלש.

"כשצילמתי בניסגה מסיני, עצרו אותנו מהמישרה הצבאית והביאו אותנו למיפ-קדה. את פנינו קיבל צקין יפת-תואר עם חולצה פתוחה. הוא היה מוכר לי. כשראה אותי צחק ואמר: 'ארדה, זה אתה!' זה היה שאלו יפה, אחיו של אברהם יפה. כשהיה עוד בהשומרה-הצעיר, יש לי תצלום שלו ושל אחיו כשהם עוד גאפירים * במחנה קרית-מאיר. היום אי-אפשר להכיר

* שוטרים-מוספים, שחבשו כובעי-פר"ו זה גבוהים, שנקראו "קולפס".

אותם בצילומים. האנשים שאהב ארדה ביותר כנושא לצילומיו היה שאלו שטרניחובסקי. הייתי צלם בבתי-ספר, והוא היה רופא בבתי-ספר. אחרי-כך התיידדנו, והייתי בן-בית בביתו. אהבתי מאד לצלם ילדים, נזכר ארדה, "הגן הראשון שצילמתי היה הגן של המשוררת ימימה טשרנוביץ. את העבודה הראשונה קיבלתי מבעלה, האלוף יוסף אבירד."

ארדה צילם גם יישובים בהתפתחותם. את העיר חולון צילם כשהיתה כולה חולות. אחרי-כך צילם כשסללו את הכביש שים, והקימו את השיכונים הראשונים בה. כצלם של עיריית תל-אביב הוזמן לפתח חת כבישים חדשים, ובידיו עשרות צילומים של מאיר דיזנגוף, ראש-העיר הראש

ארדה כיום
 השכן של ויטמן

שון, בכל מעמד של פתיחת כבישים וכניסים.

"פעם שאלו אותי לאיזו מפלגה אני מצלם", גיחך ארדה. "עניתי שהמצלמה שלי היא בלתי-מפלגתית. כל מה שהעדרשה רואה היא מצלמת. היא אובייקטיבית."

"הכל השתנה -

גם האנשים"

היום, כשהוא מקדיש את מרבית זמנו לעריכת ארכיון התמונות שלו, עבודה מאומצת שאותה הוא מתקשקש לעשות לבדו, מבלה ארדה את השעות שבין ביקורי ילדיו בארכיון שליד קולנוע מקסימו. ערימות של תמונות, תשלילים, מעטפות וניירות-צילום ממלאים את חדר-עבודתו הקטן. הוא יושב בחדר, מוקף כולו בתצלומים ומעלה זכרונות.

"כשסגרתי את הסטודיו שלי ברחוב אלנבי, חשבת, או שאני זורק הכל, כמו שעשו צלמים אחרים, כי פתאום אתה מרגיש שאתה לא יכול להשתלט על העריכת מות, או שאתחיל למיין את החומר. הייתי יושב במשך שש השנים האחרונות עד השעות הקטנות של הלילה, מאמץ את העיניים ועושה סדר בתמונות. בגלל זה נחלשו עיני וחליתי. אך איני מוכן לעזוב את העבודה. צילמתי כימעט כל מאורע בארץ ב-50 השנים האחרונות. מס' פיק רק לספר שצילמתי את כל המיפגים נים של צה"ל, כל צעדות ארבעת הימים וצעדות יוסי-העצמאות. על כל צעדה עשיתי כ-2,000 צילומים. מלבד כחצי מיליון הצילומים שבירי, יש עוד כ-450 אלף פילמים שלא עשיתי מהם תמונות."

"היום זה לא כמו פעם", נאנח ארדה. "הבתים של היום מוציאים אותי מדעת, עם הליכרוך של הכלבים. אני חושב ש עושים פשע לכלבים, כשלא משאירים אריתם בטבע, בחוץ, במלונה. הכל השתנה היום, גם הבתים, גם הנוף, גם האנשים. פעם לא ידענו מה זה פשע. הייתי מצלם אנשי עבודה, הם היו גאים בעבודתם. מי מוכן היום להצטלם בבגדי-בניין?"